

Ole kaveri, ettei kukaan jää yksin

Yhdessä

LIITE – SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

Porin Kristillisen koulun opetussuunnitelma
koulukohtainen osuus 1.8.2016

Hyväksytty Porin Kristillisen koulun johtokunnassa

15.11.2016

Sisällysluettelo

LIITE – SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ	1
Porin Kristillisen koulun opetussuunnitelma koulukohtainen osuus 1.8.2016	1
1 Kiusaaminen ja koulukiusaaminen	1
2 Ennalta ehkäisevät toimet	2
3 Kiusaaminen ja häirintä koulussa ja sosiaalisessa mediassa	3
4 Kiusaamisen havaitseminen ja siihen puuttuminen	4
Miten kiusaamistilanteessa toimitaan?	4
5 Toimintamalli kiusaamistapauksessa	5
1 PUUTTUMINEN	5
2 SELVITTELY	5
3 TOIMENPITEET	6
4 SEURANTA	6
6 Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	6
7 Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	7
Seksuaalinen häirintä	7
8 Suunnitelmasta tiedottaminen, suunnitelman päivittäminen ja seuranta	8

LIITE – SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

Porin Kristillisen koulun opetussuunnitelma
koulukohtainen osuus 1.8.2016

1 Kiusaaminen ja koulukiusaaminen

Koulumme on KiVa-koulu, joka seuraa kiusaamisen vastaisen ohjelman ohjeistusta kiusaamisen ennalta ehkäisemisestä ja kiusaamistapauksissa toimimisesta. Asiat selviävät parhaiten nopealla toiminnalla ja tilanteeseen puuttumisella.

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja / tai syrjimisen kohteeksi. Kiusaaminen voi olla pitkään jatkuvaa ja alistavaa ruumiillista tai henkistä väkivaltaa. Se voi olla tönimistä, haukkumista, yksin jättämistä tai mitä tahansa toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Kiusaaminen voi olla myös ryhmässä, luokassa tai sosiaalisessa mediassa eristämistä. Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käyttäytyminen ei ole kiusaamista. Kiusaamiseen liittyy yleensä voimasuhteiden epätasapaino; kiusattu oppilas on jollakin tavalla puolustuskyvytön kiusajaan tai kiusajiin nähden. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siten, että ne ovat usein hetkellisiä eikä niiden kohteeksi joudu aina sama oppilas.

Kiusaaminen voidaan jakaa suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. Suoralla kiusaamisella tarkoitetaan kiusatun fyysistä ja / tai verbaalista satuttamista. Se voi olla esimerkiksi potkimista ja tönimistä. Fyysisenä kiusaamisena pidetään myös kiusatun omaisuuden varastamista tai tuhoamista. Verbaalinen satuttaminen ilmenee esimerkiksi

nimittelynä, pakottamisena tai uhkailuna sekä uhrin naurunalaiseksi tekemisenä muiden edessä. Epäsuoraa kiusaamisella tai häirinnällä tarkoitetaan uhrin sulkemista pois ryhmästä. Se voi olla myös perättömien juurujen levittämistä, jotka vaikuttavat häneen eristävästi.

Sopimaton ja huono käytös on erotettava kiusaamisesta. Huonotapainen käyttäytyminen vähentää toisten viihtyvyyttä ja toistuessaan heikentää myös huonosti käyttäytyvän itsensä sosiaalista arvostusta ja yhteisössä elämistä. Tällaiseen käyttäytymiseen kuuluu aina myös kunnioituksen puute ja välinpitämättömyys itseä ja toisia, omia ja toisten tavaroita sekä yhteistä ympäristöä kohtaan.

Huonotapainen kiroilee, huutaa, sotkee, särkee, sylkee, varastaa, nimittelee, uhkailee, laiminlyö tehtävänsä ja muut velvollisuutensa, ei pidä lupauksiaan, ei osaa tervehtiä, ei kiittää eikä pyytää anteeksi, rikkoo yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia. Kiusaamisen tavoin myös huono käytös vie koulusta työn ilon ja usein myös työrauhan ja vaurioittaa ystävyyttä, yhteishenkeä ja ihmisten välistä kanssakäymistä ja on siksi tuomittavaa.

2 Ennalta ehkäisevät toimet

Oppilaita ohjataan hyvään käytökseen, erilaisuuden hyväksymiseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu mm. muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Myös hyvän luokkahengen kehittämällä pyritään koko koulun hengen luomiseen. Oppilaiden kanssa käydään läpi kiusaamisen seuraukset ja rangaistukset etukäteen.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

- Koulussa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen ja suvaitsevan toimintakulttuurin syntymiseen. Kaikille tehdään selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä.
- Kouluyhteisössä sovitaan yhteiset kirjatut säännöt, järjestyssäännöt ja erilliset sopimukset toimintatavoista.
- Koulussa järjestetään tehokas välituntivalvonta ja turvallisuuskulttuuria kehittämällä vältetään kiusaamisen syntymiselle otollisia tilanteita.
- Toimintatapojen toteutumista seurataan säännöllisesti.

- Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä (HYRY) tekee ennaltaehkäisevää työtä ja oppilaskunnat osallistuvat tähän työhön.

Oppilaita rohkaistaan kertomaan heti kiusaamistilanteista. Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin välittömästi. Kiusaamistilanteet käsitellään viivyttämättä ja asiasta tiedotetaan kaikkien asianosaisten koteihin. Kouluissa kartoitetaan kiusaamisen esiintymistä säännöllisesti esimerkiksi kyselyillä.

Kummioppilastoiminta luo turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä pienille koululaisille eli 1-2. luokkalaisille. Koulussamme kummeina toimivat ovat yläkoululaisia Kummioppilaat pitävät välillä yhteisiä leikkihetkiä 1-2. luokkalaisille ja pyytävät mukaan vaikkapa jalkapallopeliin.

Todennettujen kiusaamistapausten käsittelyyn ja seurantaan on koulussamme käytössä **KiVa-koulu –toimintamalli**. KiVa -koulu toimintaa käytetään myös kiusaamisen ennaltaehkäisevänä toimintana sekä luokkatasolla että yhteisötasolla.

3 Kiusaaminen ja häirintä koulussa ja sosiaalisessa mediassa

Kiusaamisen vähentäminen ei onnistu ilman asian tiedostamista ja niin kauan kun sitä ei pidetä ongelmana, ei kiusaamisen vastainen työ voi lähteä käyntiin.

Opettajat eivät aina huomaa kiusaamista, sillä useimmiten kiusaaminen ei tapahdu opettajan silmien alla. Toiseksi oppilas ei välttämättä halua kertoa kiusaamisesta. Kiusattua voi hävettää, asian käsittely voi pelottaa tai hän voi ajatella, että aikuiselle kertomisesta ei ole mitään apua ja tilanne voi pahentua kertomisen jälkeen. Suorasta ja avoimesta kiusaamisesta kerrotaan helpommin kuin epäsuorasta kiusaamisesta. Pienemmät koululaiset kertovat useammin ja helpommin jos he joutuvat kiusaamisen kohteeksi.

Nykyisin koulukiusaaminen on siirtynyt myös nettiin ja sosiaalisen mediaan, mikä aiheuttaa sen, että kiusaaminen on jatkuvasti läsnä hänen elämässään. Anonyymina toimiminen netissä saattaa hämärtää käsitystä, että ilkeä kirjoittelu netissä tai kuvien asiaton kommentointi voi myös satuttaa. Nettikiusaamista ovatkin pilkkaavat tai

uhkaavat viestit, juorujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen, valokuvien manipulointi ja levittäminen, sekä toisen nimellä esiintyminen, sulkeminen ryhmästä tai keskustelusta ym. vastaavat toimet.

4 Kiusaamisen havaitseminen ja siihen puuttuminen

Koulussamme toimii KiVa-tiimi, joka kootaan tapauskohtaisesti (esim. luokanopettaja pyytää toista opettajaa selvittämään tapausta kanssaan). Tiimi hoitaa ilmi tulleet kiusaamistilanteet ennakkosuunnitelman mukaan, jossa pyritään noudattamaan KiVa -koulun ohjeistusta. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kiusaamistilanteista. Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin heti. Kiusaamistilanteet käsitellään välittömästi ja asiasta tiedotetaan koteihin. Koulussa kartoitetaan kiusaamisen esiintymistä säännöllisesti esimerkiksi kyselyillä.

Kiusaamista voi esiintyä myös niin, että aikuinen kiusaa lasta. Tällöin on otettava yhteyttä rehtoriin, joka käsittelee asiaa yhdessä aikuisen kanssa. Kuraattori tai psykologi selvittää kiusaamisen oppilaan kanssa. Asia sovitaan lapsen ja aikuisen kesken ja mukana on myös rehtori, kuraattori tai psykologi ja oppilaan huoltaja. Tilanteen seurannasta vastaavat rehtori ja kuraattori.

Miten kiusaamistilanteessa toimitaan?

Oppilaan huoltajat

- Jos epäilet, että lastasi on kiusattu, kannusta häntä kertomaan asiasta.
- Ota aina yhteys kouluun, jos epäilet koulukiusaamista. Ota yhteyttä kouluun, vaikka lapsesi kieltäisikin.
- Koulukiusaamisen selvittäminen aloitetaan aina koulussa.
- Jos lapsesi on kiusaava osapuoli, tee selväksi, että et hyväksy minkäänlaista kiusaamista. Kerro asiasta opettajalle.

Oppilas

- Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti mistä et pidä: ”Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä että sinä...”

- Lähde pois kiusaajan luota.
- Kerro aikuiselle, kun huomaat kiusaamista. Kerro, jos olet itse kiusattu tai kiusaaja tai näet toveriasi kiusattavan.
- Ole kiusatulle kaveri, älä jätä häntä yksin.
- Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekin aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.
- Jos olet kiusattu, pyri löytämään ystävä. Yhdessä olette vahvempia.

5 Toimintamalli kiusaamistapauksessa

---

1 PUUTTUMINEN

- Pohjana havainto/epäily tai oppilaan/huoltajan huoli
- Toiminnan käynnistäjänä voi toimia kuka tahansa koulun aikuinen
- Luokanopettaja/luokanvalvoja selvittää, onko kyse yksittäisestä konfliktista vai jatkuvammasta kiusaamisesta, jolloin tapaus ohjataan KiVa-tiimin käsittelyyn
- Yksittäisen konfliktin selvittää tilanteen nähnyt opettaja (esim. välituntivalvoja). Tieto välitetään luokanopettajalle/luokanvalvojalle. Harkinnan mukaan asiasta ilmoitetaan koteihin.

2 SELVITTELY

- Sovitaan asian selvittämisestä ja toimenpiteistä vastaavat aikuiset.
- Selvittelyn tavoitteena on tilanteen rauhoittaminen ja selkeyttäminen.
- Selvitetään mitä on tapahtunut ja ketkä ovat osallisena:
  - Keskustelu kiusatun kanssa
  - Keskustelu kiusaajan kanssa
- Tilanteen salliessa annetaan oppilaille mahdollisuus esittää ratkaisumalleja.
- Tiedotetaan tilanteesta asianosaisten huoltajia.
- Tarvittaessa kutsutaan kiusatun ja kiusaajan huoltajat kouluun tapaamiseen.
- Tarvittaessa kutsutaan koolle koko luokan vanhemmat.

3 TOIMENPITEET

- Toimijat: opettajat, muu henkilökunta, oppilaiden huoltajat, erityisopettaja, rehtori, kuraattori, sosiaaliviranomainen, terveydenhoitaja, lääkäri (terveyskeskus), psykologi, poliisi
- Toimenpiteet: anteeksipyyntö, ilmoitus kotiin, keskustelu, sovittelu, kurinpitorangaistukset (kasvatuskeskustelu, jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja erottaminen määrääjäksi), hyvitykset (vaativat aina vanhempien hyväksynnän)
- Lastensuojeluilmoitus tehdään, jos kiusaamista ei saada koulun oppilashuollollisin keinoin loppumaan.

4 SEURANTA

- Jatko-toimenpiteet suunnitellaan tapauskohtaisesti.
- Seurannasta tehdään suunnitelma, joka kirjataan (luokanopettaja/-valvoja).
- Koulukiusaamisen käsittely, siitä aiheutuneet toimenpiteet ja seuranta kirjataan aina. Kirjaukset säilytetään oppilashuollon asiakirjojen yhteydessä.
- Koulukiusaamistapauksissa, joissa huoltaja ja koulun edustaja tapaavat, tehdään muistio. Muistiot säilytetään koulussa oppilashuollon asiakirjojen yhteydessä.

6 Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

---

Jokaisella ihmisellä on oikeus fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen. Väkivaltainen ja aggressiivinen käyttäytyminen on ehdottomasti kiellettyä ja henkilökunnalla on velvollisuus puuttua siihen. Jokainen fyysinen väkivaltatapaus käsitellään koulussa ja huoltajaa kehoitetaan tarpeen vaatiessa tekemään ilmoitus poliisille. Huoltajiin ollaan yhteydessä ensisijaisesti puhelimitse. Väkivaltaisen tai aggressiivisen käytöksen uhri ja teon tekijä ohjataan saamaan tarvitsemaansa apua. Vakaviin väkivaltatilanteisiin kutsutaan aina poliisi. Tarvittaessa annetaan Kriisu suunnitelman mukaista jälkihoitoa yksilölle, ryhmälle tai yhteisölle riippuen teosta ja tapahtumasta.

Riittäväällä valvonnalla ja puuttumisella sekä oppilaan tuntemuksella pyritään

ehkäisemään väkivaltatilanteiden syntyminen. Myös luokissa keskustellaan ennaltaehkäisevästi, mitä voi tapahtua, jos käyttäytyään väkivaltaisesti.

7 Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Oppilailla on oikeus oppimiseen ja työhön. Oppimiselle on olennaista hyvä työrauha, joka vaikuttaa kouluviihtyvyyteen. Jokainen opettaja on velvollinen järjestämään oppilaille tasavertaisen mahdollisuuden koulutyöhön. Mikäli oppilas toistuvasti häiritsee oppitunneilla, ollaan yhteydessä huoltajaan ja oppilaan kanssa käydään kasvatuskeskustelu. Yhteys huoltajaan voidaan tehdä ensi sijaisesti puhelimitse tai tarvittaessa tapaamisella. Tilanteen selvittelyä jatketaan tarvittaessa oppilashuollollisin keinoin.

Seksuaalinen häirintä

Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan toisen koskemattomuutta. Seksuaalisella häirinnällä luodaan usein uhkaava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalisella häirinnällä on yhtymäkohtia kiusaamiseen, mutta häirinnän ei tarvitse olla ilkeämielistä.

Koulussa voi tapahtua myös sukupuolista häirintää, joka voi olla halventavaa tai alentavaa puhetta toisesta sukupuolesta, sukupuoleen liittyvää kiusaamista tai tekoja, jotka saavat uhrin tuntemaan itsensä loukatuksi, noloksi tai vihaiseksi. Seksuaalinen vihjailu ja seksuaalisesti värittyneet vitsit ja pukeutumista, vartaloa tai seksuaalista yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset ovat myös seksuaalista häirintää. Ehdottelu ja fyysinen koskeminen, raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Vakavimmillaan häirintä voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi, jolloin kysymyksessä on jo rikos.

Seksuaalinen häirintä voi olla esim. - vihjailevat eleet tai ilmeet

- härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevia huomautuksia tai kysymyksiä

- pornoaineiston esille laittamista, seksuaalisesti väärittyneitä viestejä tai soittoja
- fyysinen koskettelu, seksuaaliväitteiset ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalista väkivaltaa, esimerkiksi raiskaus tai sen yritys

Riittäväällä valvonnalla ja puuttumisella sekä oppilaan tuntemuksella pyritään ehkäisemään seksuaalista häirintää. Oppilaita opetetaan tunnistamaan seksuaalisen häirinnän tunnusmerkit. Aihetta käsitellään terveystiedon oppitunneilla ja luokanohjaajan johdolla. Tarvittaessa seksuaalisen häirinnän tilanteiden selvittelyä jatketaan oppilashuollollisiin keinoin.

8 Suunnitelmasta tiedottaminen, suunnitelman päivittäminen ja seuranta

---

Tämä suunnitelma käydään läpi luokittain ikätasolle sopivalla tavalla. Siitä vastaa luokanopettaja/luokanvalvoja. Suunnitelma on näkyvillä koulumme Internet-sivuilla ja siitä puhutaan myös vanhempainilloissa. Myös henkilökunta perehdytetään suunnitelmaan osana opetussuunnitelmaa.

Suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä tai kun tarvetta ilmenee. Samalla arvioidaan suunnitelman toteutumaa. Päivitykset kirjataan tähän suunnitelmaan sekä yhteisöllisen oppilashuollon pöytäkirjaan.